

נאלקין להתפטר על מחצית הסכום. נבו

"אין להם צורך להתייעל". עו"ד נרד

אוסקר נבו מצטט את המשפט שנאמר לו מכמה פקידים, "לעולם לא תצליח עם המוצר שלך". אצלו, על כל פנים, הסוף יהיה כנראה טוב יותר. צה"ל, סלקום וגופים גדולים נוספים רכשו ממנו את ה"משגוחן" בכמויות משמעותיות.

"אם כל חטאת - היעדר התחרות"

הסיפורים והטענות על מכון התקנים אינם חדשים. כל יבואן מתחיל יודע שמכון התקנים הוא אחד הגופים שללא אישורם לא יוכל לשחרר את סחורתו מהנגמל. כל יצרן או יצואן המבקש תו תקן ישראלי למוצר שלו יודע איך מתחילים את התהליך מול המכון אך אינו יודע איך יסתיים. פרצופו של "מכון התקנים למדינה מתוקנת", כסיסמת המכון, כפרצופה של המדינה. אלא שגם הקטגוריה של מכון התקנים, מסכימים כי הבעיות בתפקוד המכון במידה רבה אינן באשמתו, אלא תוצאה של מבנה שוק מעבדות ההסמכה וההתעדה בישראל.

למכון התקנים מספר תפקידים. הראשון שבהם הוא הכנת תקנים, כלומר הגדרת דרישת האיכות של המוצר כך שיבטיח את בטיחותם ובריאותם של המשתמשים בו. תקנים חדשים נכתבים לא רק כאשר מתפתחים ענפי מוצרים חדשניים אלא גם בתחומים ותיקים וממוסדים שעד כה לא היה קיים בתחומם תקן או שנוצר צורך לעדכן את התקן הקיים. כך למשל, בתחילת 2007 פירסם מכון התקנים תקן ראי שון מסוגו לבטיחות באירועים המוניים. תחום התיקינה כולו עבר מהפכה בעשורים האחרונים, ולמעשה ברוב המכריע של התחומים קיימים תקנים בינלאומיים שישראל מחויבת אליהם מתוקף הסכם מי סחר עליהם היא חתומה. מטרת מוצהרות נוספות של מכון התקנים הישראלי הן "שיפור התקשורת בין אנשים, הוזלת הייצור והקלה על הסחר הבינלאומי".

השלב השני בעבודת המכון הוא בדיקה שהמרים המשווקים בארץ אכן עומדים בתקן שהוגדר. בשלב הזה נפתח הפתח הראשוני לבעיות משום שהמכון, המנסח את התקנים, הופך לחתול ששומר על השמנת - כלומר זה שאמור לוודא שלקוחותיו עומדים בו, בשעה שהוא מרוויח מכל בדיקה ובדיקה. הבעיה מחמירה שבעתים לנוכח העובדה שבועדות המנסחות את התקנים "חברים נציגים מכל מגזרי המשק והתעשייה", כלשון אתר האינטרנט של מכון התקנים. הווא אומר, אנשים שיש להם אינטרס כלכלי בניסוחו של תקן המתאים למירציהם הם בין אלה המנסחים אותו. לניגוד האינטרסים המובנה יש להוסיף את החוק ואת פסיקות בג"ץ שהפכו את מכון התקנים לגוף הבלעדי הרשאי להעניק תו תקן למוצרי יבוא בתחומים של מוצרי חשמל ביתיים, אלקטרוניקה, טקסטיל ועוד. בשונה מענפים אחרים כגון מזון או בנייה, שבהם קיימת תחרות, כאן היבואן תלוי באופן בלעדי במכון התקנים הממשלתי. ללא אישור מטעמו, לא יוכל לשחרר את הסחורה מהמכס. אין פלא שהת-

"אני לא מאשים את אנשי מכון התקנים ואין לי שום דבר אישי נגדם", אומר יוסי סימנטוב. "הם בסך הכל עושים את מלאכתם בהתאם למה שנקבע בחוק של המדינה. אבל התוצאה היא פגיעה בייצוא כי חברות כמו שלי, שמוכרות ל-60 מדינות בעולם ויש להן כל תווי התקן האפשריים, כבר עברו לסיין. מה הן צריכות את הבלאגן הזה?"

ולא רואה אותם. משלם את מה שהם מבקשים, בערך 20,000 שקל, הפסקתי לשאול למה, וממשיך הלאה. התשלומים מייקרים את מחיר המוצר ב-15%." יצרן אחר, הקשור גם הוא לשוק החשמל, הוא חיים נבו מקריית ביאליק. נבו רשם פטנטים ב-35 מדינות לאחר שפיתח את ה"משגוחן", מנגנון הגנה נגד התחשמלות, יעיל ובטיחותי בהרבה מממסרי הפחת המותקנים כיום בבתיים. לא החוק היבש חייב את נבו לקבל תו תקן אלא ההבנה שבלעדיו יתקשה לשווק בארץ את המוצר שפיתח. הוא פנה איפוא למכון התקנים וביקש לקבל תו תקן למוצר. עלות הבדיקה הראשונית עלתה במקרה שלו מ-6,000 ל-14,000 שקל, וזו היתה רק ההתחלה. "הסבירו לי שכדי לאשר את המוצר יש צורך לאמץ תקן אירופאי ולשם כך יש לשכור מהנדס מבחן שעליו לממן את העסקתו. כדי להרגיע אותי, התייבנו בכתב שלאחר אימוץ התקן המכשיר יאושר. לכן הסכמתי, שילמתי, ואז רק התחילה הויאדולור רווה. אמרו לי, 'יש כללים ואישורים שהתקן צריך לקבל'. עבר זמן נוסף ואז אמרו 'צריך לעבור עוד ועוד'. שאלתי אותם מה עם המסמך שהבטיח אי שור מייד, אמרו 'מצטערים, טעות'. בסוף נמאס לי ואיימתי עליהם בבג"ץ אם לא יאשרו את התקן. איך שהם שמעו בג"ץ אמרו לי תבוא מהר, אבל גם לאחר מכן משכו ומשכו. בסוף קיבלתי את התקן אבל בכך לא נגמר הסיפור כי האישור שקיבלתי היה לגבי האבטיפוס, והם דרשו אישור מחודש - עוד 4,500 שקל - לייצור הסדרתי".

הטענה שלו שמדובר באותו מוצר בדיוק ולכן אין סיבה לשלם עבורו אישור מחודש לא ממש עזרה. לבסוף נאלץ להתפטר על תשלום מחצית הסכום. לקראת 2007, כשייצר את הסדרה השנייה, הזהה לראשונה, שוב נדרש לשלם. "אבל המוצר כבר נבדק. זה בדיוק אותו פס ייצור", זעק לטלפון. "אין עם מי לדבר. פשוט קטסטרופה. אנתנו מדינה אלופה בהמצאות. יש אצלנו הכי הרבה פטנטים, אבל לא ניתן להשתמש בהם. זה הסיפור של מכון התקנים". נבו, סימנטוב ואוסקר, טוענים שרמזים וראיות נסיבתיות לכך שגורמים אינטרסנטיים רבי עוצמה הם שמדריכים את צעדי המכון. ממש כמו

הבעיות בתפקוד המכון הן תולדה של מבנה לקוי והיעדר תחרות

מייבא הם מספר אחת בעולם. אני לא מביא כל מיני 'שינג' בינג' מסיין אלא סחורה שיש לה כבר תווי תקן של גרמניה וארה"ב, כי המוצרים התעשייתיים שיוצאים מהארץ מגיעים לארצות האלה. אני אומר להם, מה יש לכם לבדוק? אתם לא רואים שיש לס' חורה את כל תווי התקן שבעולם? למרות זאת אני צריך לקבל תו תקן ישראלי לפני שהסחורה עוברת את הנמל. עכשיו, העניין הוא שאין ממש בדיקות. הם לא בודקים אלא מסתכלים ונותנים אישור, וגם זה אחרי שיוצאת לך הנשמה. אני יכול לשים עגבניה בקונטיינר והם לא ישימו לב. זה לא נגמר בזה. אחרי שנה או שנתיים פג התוקף של הויהוי. אני אמנם ממשיך לייבא את אותו מוצר עם אותו מק"ט בדיוק, אבל מבחינתם זה לא חשוב. צריך זיהוי מחודש ותשלום מחודש של 2,500 שקלים לכל סדרה. הם יודים עים שמדובר באותו מוצר ולכן לא באים לבדוק, אבל את התשלום הם גובים בלי בעיות".

בשלב מסוים הציעו פקיד המכון לסימנטוב לפשט את התהליך ולהשתלב ברפורמה המקילה על היבואנים הקרויה 'המסלול הירוק'. "יצא שבמסלול הזה שילמתי להם שלוש פעמים על כל משלוח מחדש, פי שניים מאשר קודם לכן. עד היום הם חייבים לי כסף שאני יודע שלא אקבל. לכן היום אני כבר לא מדבר

שבגרמניה ובארה"ב הוא עומד בתקן ללא סייגים. "כולם שותקים כי הם מפחדים. לי כבר אין ממה לפחד, ולכן החלטתי לתבוע אותם בבית משפט כדי שגורם שלישי יכריע. באותו רגע שתבעתי אותם הורדרתי על ידם באופן רשמי כ'יבואן מפר אמון'. הודיעתי להם שגם על כך אנהל איתם משפט והם ירדו מהעניין רשמית, אף שבפועל כך הם מתנהגים אלי. אצלי במחסנים עדיין שוכבים 40,000 מתאמים. אני כרגע העניין עדיין תלוי ועומד בבית המשפט. אני בעד מכוני תקנים", מדגיש אוסקר, "אבל מדוע רק גוף ממשלתי אחד? למה שלא יהיו כמה מכוני שיקי כלו הסמכה מהמדינה ויתחרו זה בזה, בדיוק כמו מכוני רישוי לרכב?"

"הפסקתי לשאול למה"

יוסי סימנטוב הגיע למצב שבו אינו מסוגל לראות או לשמוע את נציגי מכון התקנים. "השארתי את העבודה מולם לעמיל המכס", הוא מספר. גם סימנטוב מייבא שנים רבות שנאים לתעשיית האל"קטרוניקה. "98% מהסחורה שלנו מיועדת בסופו של דבר לייצוא דרך התעשייה המקומית. בגדול, הרעיון של מכון התקנים הוא שתשלם כמה שיותר, ולא חשוב מה הסחורה שלך. שתביך, הרכיבים שאני